

FORANDRINGER PÅ ARBEJDSMARKEDET 6. maj 2024

ANALYSE

Udarbejdet af

Troels Lund Jensen

Chefanalytiker

Emilie Damm Klarskov

Analysechef

Hver femte faglærte når pensionsalderen inden 2035

Frem mod 2035 vil 400.000 personer forlade arbejdsmarkedet, fordi de når folkepensionsalderen. Der er over fire gange flere faglærte end akademikere i disse årgange. I de årgange, der træder ind på arbejdsmarkedet i samme periode, vil der være ca. 50 pct. flere akademikere end faglærte.

Kontakt

Analysechef

Emilie Damm Klarskov

📞 27 35 85 95

✉️ ead@ae.dk

Kommunikationschef

Jesper Kirkbak

📞 50 73 71 34

✉️ jk@ae.dk

Hovedkonklusioner

- I de kommende år vil der ske store omvæltninger i arbejdsstyrkens kompetencer. Fra 2024 til 2035 vil 400.000 personer trække sig tilbage, fordi de når folkepensionsalderen. Heraf er 44 pct. faglærte og 9,5 pct. er akademikere. Der er dermed mere end fire gange så mange faglærte som akademikere i de årgange.
- I de ungdomsårgange, der bliver færdiguddannede frem mod 2035, vil der være ca. 50 pct. flere akademikere end faglærte.
- AE's uddannelsesmodel viser, at der samlet set vil være ca. 125.000 færre faglærte og ca. 100.000 færre ufaglærte i arbejdsstyrken i 2035 sammenlignet med 2024. Omvendt vil der være ca. 10.000 flere med korte videregående uddannelser, ca. 60.000 flere med mellem-lange videregående uddannelser og ca. 120.000 flere akademikere i arbejdsstyrken i 2035 end i dag.

Store årgange når folkepensionsalderen frem mod 2035

I denne analyse dykker vi ned i udviklingen i arbejdsmarkedets kompetencer frem mod 2035. I analysen har vi fremskrevet uddannelsestendenser og tilbagetrækningsmønstre frem mod 2035. Analysens metode er beskrevet i metodeboksen sidst i analysen.

Folkepensionsalderen er i 2024 på 67 år og vil stige til 68 år i 2030 og 69 år i 2035. Frem mod 2035 vil årgange født i 1958 til 1966 dermed nå folkepensionsalderen. Årgangenes arbejdsstyrke tæller 489.000 personer i dag.

Tabel 1 viser, at ca. 400.000 personer fra disse årgange forventes at trække sig tilbage fra arbejdsmarkedet inden 2035, hvis de nuværende tilbagetrækningsmønstre både før og efter folkepensionsalderen fortsætter i de kommende år. 89.000 personer vil fortsætte med at arbejde i 2035, selvom de har nået folkepensionsalderen.

Mange ufaglærte og faglærte når folkepensionsalderen i kommende år

211.000 faglærte, der i dag er i arbejdsstyrken, når folkepensionsalderen frem mod 2035. Det svarer til 22,5 pct. af samtlige faglærte i arbejdsstyrken. Blandt akademikere er det 9 pct., der når folkepensionsalderen. Det svarer til 51.000 personer.

Der er altså ca. fire gange så mange faglærte som akademikere, der når folkepensionsalderen frem mod 2035.

175.000 ud af 400.000 personer, der vil forlade arbejdsstyrken, når de når folkepensionsalderen, vil være faglærte. Det svarer til 44 pct. af dem der trækker sig tilbage indtil 2035.

Derudover vil 87.000 være ufaglærte med enten en grundskole eller gymnasial uddannelse. Det svarer til 22 pct. af den samlede tilbagetrækning.

I samme periode forventes 38.000 akademikere at forlade arbejdsmarkedet efter at have nået pensionsalderen. Det svarer til 9,5 pct. Der er dermed over fire gange flere faglærte end akademikere, der forlader arbejdsmarkedet i de årgange, der når folkepensionsalderen frem mod 2035. Det fremgår af Tabel 1, der viser udviklingen i arbejdsstyrken i dag og i 2035 for de berørte årgange og fordelt på uddannelsesniveau.

TABEL 1

Så mange vil trække sig tilbage fra arbejdsmarkedet, fordi de når folkepensionsalderen frem mod 2035

Tabellen viser det forventede antal i arbejdsstyrken for årgang 1958-1966 i 2024 og 2035 fordelt efter uddannelsesgrupper. Disse årgange når folkepensionsalderen frem mod 2035.

	2024	2035	Tilbagebetrækning, 2024-2035	Andel af tilbagebetrækning
Ufaglærte	80.000 personer	15.000 personer	-66.000 personer	16,5 %
Gymnasiale	27.000 personer	5.000 personer	-22.000 personer	5,5 %
Faglærte	211.000 personer	36.000 personer	-176.000 personer	44,0 %
KVU	30.000 personer	6.000 personer	-24.000 personer	6,0 %
MVU	89.000 personer	14.000 personer	-74.000 personer	18,5 %
LVU	51.000 personer	13.000 personer	-38.000 personer	9,5 %
I alt	489.000 personer	89.000 personer	-400.000 personer	100,0 %

Anm.: Fremskrivning pba. uddannelsesovergange og tilbagebetrækningsfrekvenser mv. i 2022. Både 2024 og 2035 er fremskrevne tal.

Tabel: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd (AE) • Kilde: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd på baggrund af AE's uddannelsesmodel og Danmarks Statistiks registre.

I de yngre årgange får flere længere uddannelser

Tabel 2 viser den forventede arbejdsstyrke af 30-39-årige i 2035. Det er de årgange, der er født mellem 1996 og 2005, og som i dag er mellem 19 og 28 år. Nogle vil stadig være i gang med at uddanne sig, men langt størstedelen vil have afsluttet deres uddannelse i 2035.

Personer født i disse årgange uddanner sig oftere til akademikere end til faglærte.

I 2035 vil ca. 138.000 30-39-årige være faglærte. Det svarer til 21 pct. af arbejdsstyrken i de årgange. Der vil samtidigt være ca. 208.000 30-39-årige akademikere i arbejdsstyrken. Det svarer til 31,6 pct. af årgangene.

Vi vil dermed forvente ca. 50 pct. flere akademikere end faglærte i disse årgange.

Hver fjerde 30-39-årige i 2035 vil have en mellemlang videregående uddannelse og knap 7 pct. vil have en kort videregående uddannelse. Samlet set forventes knap to-tredjedele af arbejdsstyrken i årgang 1996 til 2005 at have en videregående uddannelse.

Der vil derudover være ca. 15 pct. ufaglærte 30-39-årige i arbejdsstyrken, hvoraf halvdelen vil have en grundskoleuddannelse, og den anden halvdel vil have en gymnasial uddannelse.

TABEL 2

Så mange nyuddannede vil komme ind i arbejdsstyrken frem mod 2035

Tabellen viser det forventede antal i arbejdsstyrken for årgang 1996-2005 i 2024 og 2035 fordelt efter uddannelsesgrupper. Disse årgange vil typisk være færdiguddannede i 2035.

	2024	2035	Andel i 2035
Ufaglærte	108.000 personer	50.000 personer	7,6 pct.
Gymnasiale	219.000 personer	51.000 personer	7,8 pct.
Faglærte	79.000 personer	138.000 personer	21,0 pct.
KVU	23.000 personer	45.000 personer	6,8 pct.
MVU	52.000 personer	166.000 personer	25,2 pct.
LVU	81.000 personer	208.000 personer	31,6 pct.
I alt	562.000 personer	658.000 personer	100,0 pct.

Anm.: Fremskrivning pba. uddannelsesovergange og tilbagetrækningsfrekvenser mv. i 2022. Både 2024 og 2035 er fremskrevne tal.

Tabel: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd (AE) • Kilde: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd på baggrund af AE's uddannelsesmodel og Danmarks Statistiks registre.

Flere i arbejdsstyrken med videregående uddannelser. Og færre ufaglærte og faglærte i 2035.

Samlet set forventes det, at tilbagetrækningen af store årgange af ufaglært og faglært arbejdskraft ikke bliver modsvaret af unge, der træder ind i arbejdsstyrken med det samme kompetenceniveau. Vi forventer derimod, at flere unge vil have en videregående uddannelse.

Vi forventer, at arbejdsstyrken af faglærte vil falde med 128.000 personer fra 2024 til 2035. Det betyder, at ca. hvert syvende faglærte job ikke vil kunne besættes af en person med samme kompetencer som i dag.

I samme periode vil der blive uddannet markant flere akademikere, så der i 2035 vil være 122.000 flere end i 2024. Det svarer til en stigning på 22 pct. Der vil derfor skulle skabes mange nye akademiske jobs frem mod 2035.

TABEL 3

Sådan forventes arbejdsstyrken at se ud i 2035

Tabellen viser den forventede uddannelsesfordeling i arbejdsstyrken i 2024 og 2035.

	2024	2035	Forskel fra 2024 til 2035
Ufaglærte	555.000 personer	451.000 personer	–103.000 personer
Gymnasiale	353.000 personer	354.000 personer	0 personer
Faglærte	935.000 personer	808.000 personer	–128.000 personer
KVU	186.000 personer	195.000 personer	9.000 personer
MVU	569.000 personer	627.000 personer	58.000 personer
LVU	560.000 personer	682.000 personer	122.000 personer
I alt	3.157.000 personer	3.116.000 personer	–41.000 personer

Anm.: Fremskrivning pba. uddannelsesovergange og tilbagetrækningsfrekvenser mv. i 2022. Både 2024 og 2035 er fremskrevne tal.

Tabel: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd (AE) • Kilde: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd på baggrund af AE's uddannelsesmodel og Danmarks Statistiks registre.

Store ændringer i arbejdsudbuddets sammensætning stiller store krav til fremtidens arbejdsmarked

Det store fald i faglært arbejdskraft og den store stigning i antallet af akademikere frem mod 2035 vil medføre store ændringer på arbejdsmarkedet.

Ifølge økonomisk teori vil efterspørgslen efter en bestemt type arbejdskraft gennem løndannelsen vil blive afstemt med udbuddet. I det omfang der vil være en større efterspørgsel efter faglærte, end der er

faglært arbejdsudbud, vil det få virkninger til at tilbyde en højere løn for på den måde at tiltrække faglært arbejdskraft. Omvendt vil lønnen falde for de typer af arbejdskraft, som der er overskud af.

At lade markeds kræfterne klare de ubalancer, som forventes at opstå på arbejdsmarkedet, er dog langt fra en god idé. Udover at det øger uligheden, har AE også tidligere vist, at det vil koste på velstanden.¹

Derfor er det også positivt, at målet om at få flere unge til at vælge erhvervsuddannelserne – og dermed blive faglærte – er så bredt politisk et mål, som det er i disse år. I 2023 indgik man en aftale om historiske investeringer i erhvervsuddannelserne, og tidligere i år blev der lavet en folkeskoleaftale, der bl.a. havde til formål at skabe en folkeskole, der i højere grad favner og udvikler praktisk orienterede elever.

Alligevel var andelen af unge, som søgte en erhvervsuddannelse uændret i 2024. Det er derfor vigtigt at følge udviklingen nøje og sikre, at de store investeringer i erhvervsuddannelserne kommer ud og virke, så eleverne oplever et markant kvalitetsløft – som forhåbentligt kan tiltrække flere elever til skolerne.

Metode

Sådan har vi gjort

Udbuddet af uddannelsesgrupper i arbejdsstyrken er fremskrevet ud fra de seneste års uddannelsesovergange og erhvervsfrekvenser, men med et indregnet skøn over betydningen af forskellige arbejdsudbudsreformer, særligt med betydning for tilbagetrækningsalderen, som er aftalt i Velfærdsforliget (2006) og Aftale om Senere Tilbagetrækning (2011).

Udgangspunktet for fremskrivningen er Danmarks Statistiks befolkningsprognose, der er fordelt efter alder, køn og herkomst. For givent køn, alder og herkomst fremskriver vi befolkningens uddannelsestilbøjelighed ud fra andelen, der er i gang med eller har afsluttet en af uddannelserne i de senest tilgængelige data.

Uddannelsestilbøjeligheden er fremskrevet på følgende måde:

Udgangspunktet er tilgangen til uddannelserne i 2022. Et tænkt eksempel: Hvis 5 pct. af kvindelige 20-årige med en gymnasial uddannelse og dansk herkomst påbegyndte pædagoguddannelsen i 2022, antager vi i fremskrivningen pba. 2022-uddannelsesovergange, at 5 pct. af kvindelige 20-årige med en gymnasial uddannelse og dansk herkomst fremadrettet vil påbegynde pædagoguddannelsen. Fuldførelse og frafald indregnes på samme måde.

Uddannelsestilbøjeligheden kalibreres dog på hovedniveau (f.eks. mellemlange videregående uddannelser), så det på langt sigt svarer til Børne- og Undervisningsministeriets profilmodels forventning til en ungdomsårgangs fremtidige uddannelsesfordeling. Befolkningsfremskrivningen fra Danmarks Statistik er fra 2023, og Børne- og Undervisningsministeriets profilmodel beskriver uddannelsesovergange med udgangspunkt i 2021.

Vi benytter seneste fuldførte uddannelse i stedet for højest fuldførte uddannelse.

Fremskrivningen af arbejdsstyrken foretages herefter ved at fastholde erhvervsfrekvensen fra den registerbaserede arbejdsstyrkestatistik (RAS) for givent

er mekanisk og tager derfor som udgangspunkt ikke højde for arbejdsudbudsreformer, der endnu ikke er implementeret. Vi har derfor indlagt en vurdering af, hvordan tilbagetrækningsmønsteret ændrer sig som konsekvens af Velfærdforliget og Aftale om Senere Tilbagetrækning, der gradvist indekserer efterløns- og pensionsalderen med stigningen i restlevetiden. Udgangspunktet for demografisk- og uddannelsesfordelte erhvervsfrekvenser stammer fra RAS 2021.

Justeringen af erhvervsfrekvenser omkring stigende tilbagetrækningsalder tager udgangspunkt i den foreløbige erfaring med senere tilbagetrækning, nemlig at man i høj grad udskyder tilbagetrækningen i takt med, at efterløns- og pensionsalderen stiger. Derfor er fremskrivningen af arbejdsstyrken for de aldersgrupper, der vil blive påvirket af stigende efterløns- og pensionsalder fremadrettet justeret ved at "forlænge" erhvervsfrekvensen umiddelbart før efterløns- og pensionsalderen i 2021 til også at gælde for de senere årgange. F.eks. er pensionsalderen i 2021 66½ år, mens den i 2035 stiger til 69 år. Det betyder, at den forventede erhvervsfrekvens blandt 69-årige i 2035 i høj grad svarer til den faktiske erhvervsfrekvens for 66½-årige i 2021 (for givet køn, alder, herkomst og uddannelsesniveau). For aldersgrupper over pensionsalderen ligger Danmarks Statistiks udvikling i den forventede restlevetid som 60-årig til grund for erhvervsfrekvensens udvikling. Derudover nedjusterer vi antallet af efterlønsmodtagere som konsekvens af øget modregning af pensionsformue.

Arbejdsstyrken skaleres til den strukturelle arbejdsstyrke i regeringens konvergensprogram fra august 2023 for at tage højde for øvrige arbejdsudbudsreformer samt reduceret uddannelses gennemslag på erhvervsfrekvensen.

1 www.ae.dk/analyse/2021-04-uddannelse-til-fremtidens-krav-kan-oege-bnp-med-105-mia-kr